

UOT 94(4); 327.56

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ ERMƏNİSTAN – AZƏRBAYCAN,
DAĞLIQ QARABAĞ MÜNAQIŞƏSİNİN HƏLLİ İSTİQAMƏTİNDƏ
ÇOXTƏRƏFLİ DİPLOMATİK FƏALİYYƏTİ (2003-2019)**

BAĞIROVA AYSEL MÖHÜBBƏT

Azərbaycan Dillər Universiteti, Bakı, Azərbaycan, dissertant

aysel-baghirova@mail.ru

Açar sözlər: Azərbaycan, Prezident İlham Əliyev, ATƏT, NATO, Aİ, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi

Dünyanın geosiyasi əhəmiyyətli regionlarından biri olan Cənubi Qafqaz tarix boyu böyük dövlətlərin maraq dairələrində olmuş və bu səbəbdən də mübarizə meydanına çevrilmişdir. Regionun yüksək inkişaf tempi ilə seçilən Azərbaycan daxilində siyasi sabitlik, sosial-iqtisadi inkişaf, multikulturalizm siyasəti, xarici siyasətdə beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyin təmin edilməsində fəal iştirak ilə regionun və dünyanın aparıcı dövlətlərindən birinə çevrilmişdir. Azərbaycanın ən mühüm problemi torpaqlarımızın Ermənistan Silahlı Qüvvələri tərəfindən işğal edilməsi ilə yaranan Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsidir. Ermənistan – Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin dinc yolla həlli Prezident İlham Əliyevin xarici siyasi fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindəndir. Prezident İlham Əliyev Ulu öndər Heydər Əliyevin daxili və xarici siyasət kursunu uğurla davam etdirməkdədir. Prezident İlham Əliyevin xarici siyasi fəaliyyətində digər dövlətlərlə Azərbaycanın mehriban qonşuluq siyasəti, dinc yanaşı yaşamaq, beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyə töhfə vermək məqsədilə müxtəlif sahələrdə ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıq münasibətləri mühüm yer tutur.

2003-cü ilin dekabrın 5-də ATƏT-in Minsk qrupunun Rusiya, Fransa və ABŞ-dan olan həmsədrələrini və Rusiyanın Xarici İşlər nazirinin birinci müavini V.Trubnikovu qəbul edən Prezident İlham Əliyev Ermənistan – Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi üzrə ATƏT-in Minsk qrupunun fəaliyyətinin intensivləşdirilməsini vurğuladı. [1] Ermənistan – Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli üzrə 1992-ci ildən etibarən ATƏT-in Minsk qrupu fəaliyyət göstərir. ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrələri olan ABŞ, Rusiya və Fransa dünyanın böyük gücləri kimi Ermənistanı işğalçılıq siyasətindən çəkirmək üçün ikitərəfli və çoxtərəfli fəaliyyət həyata keçirmək imkanlarına malikdirlər. Tarixi təcrübə göstərir ki, beynəlxalq hüquqa əsasən dünyanın aparıcı dövlətləri və beynəlxalq təşkilatları tərəfindən aqressiv fəaliyyətin qarşısının alınması məqsədilə siyasi və iqtisadi sanksiyaların tətbiqi vasitəsilə qeyri-hərbi, eləcə də beynəlxalq silahlı müdaxilə yolu ilə münaqişələrin qarşısını almaq mümkün olmuşdur. Münaqişənin həlli istiqamətində 1990-cı illərin sonlarında daha aktiv fəaliyyət göstərən ATƏT-in Minsk qrupunun müasir dövrdə fəaliyyəti, demək olar ki, effektsizdir.

Prezident İlham Əliyevin çıxışlarında münaqişənin beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə uyğun həllini vurğulaması Azərbaycanın bu istiqamətdə tutduğu ədalətli mövqeyinin və münaqişənin həllinə can atdığıının göstəricisidir. Prezident İlham Əliyev çıxışlarında yalnız münaqişənin həlli üzrə mandatlıqı olan ATƏT-in Minsk qrupunun deyil, həmçinin digər beynəlxalq təşkilatların fəaliyyətlərinin də mühüm olduğuna daim diqqət çəkmişdir. 2004-cü ilin aprelin 29-da Prezident İlham Əliyev AŞPA-nın yaz sessiyasında çıxışında Azərbaycanın heç zaman ərazisinin itirilməsi ilə razılaşmayacağını, münaqişənin həllində beynəlxalq hüquq normalarının əsas götürülməli olduğunu bildirdi. [2] BMT Nizamnaməsində və ATƏM-in Helsinki Yekun Aktında bu

təşkilatlara üzv olan dövlətlərin bu prinsiplərə mütləq riayət etmək haqqında öhdəliklər götürmələrinə baxmayaraq, Ermənistan tərəfindən öhdəliklərin kobud şəkildə pozulması dünya üçün arzuolunmaz nümunə ola bilər. Azərbaycan isə öhdəlikləri vicdanla yerinə yetirərək dövlətlərin suveren bərabərliyinə, beynəlxalq mübahisələrin dinc yolla həlli və digər prinsiplərə hörmətlə yanaşır.

2004-cü ilin iyunun 26-27-də Prezident İlham Əliyev NATO-nun “Avroatlantika ittifaqı yolayrıcında” beynəlxalq konfransında çıxış edərək bildirmişdi ki, Azərbaycan ATƏT-in Minsk qrupunun məsələni həll etmək üçün mandatlığına hörmətlə yanaşır, lakin yalnız ATƏT deyil, Avropa Birliyi, Avropa Şurası, digər beynəlxalq təşkilatlar da məsələnin həllində fəal rol oynasınlar. [3, s.228]

Soyuq müharibə illərindən dünyanın mühüm hərbi-siyasi qurumu kimi fəaliyyət göstərən NATO-nun 1999-cu il Vaşinqton sammitinin qərarlarından olan böhranların idarəedilməsi və ənənəvi ərazi məhdudiyyətinin aradan qaldırılması NATO-nun Ermənistan – Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli istiqamətində fəaliyyət göstərməsinə əsas verir.

2005-ci ilin mayın 16-17-də AŞ dövlət və hökumət başçılarının Varşavada keçirilən III zirvə toplantısında iştirak edən Prezident İlham Əliyev çıxışında Ermənistan – Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə geniş yer ayırmaqla münaqişənin beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə əsasən həllinə nail olunması üçün ATƏT-in Minsk qrupu, Aİ və AŞ tərəfindən bu cür vacib məsələyə böyük diqqət ayrılmasının zəruriliyini vurğulamışdı. [4, s.114-115] 2007-ci ilin mayın 18-də Fransanın “La Lettre Diplomatique” jurnalına müsahibəsində Prezident İlham Əliyev Ermənistan – Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında danışarkən bildirmişdi: “...Son genişlənmə prosesindən bəri Cənubi Qafqaz Avropanın qonşusuna çevrilmişdir. Zənnimcə, Avropa İttifaqı qonşuluğunda münaqişə ocaqlarının mövcudluğuna biganə qala bilməz. Belə ki, bu münaqişə ocaqları yalnız Cənubi Qafqaz regionu üçün deyil, bütünlükdə Avropa üçün, onun sabit iqtisadi inkişafı üçün təhlükə yaradır”. [4, s.118-119] Qeyd edək ki, tarixinin ən böyük genişlənməsini 2004-cü ildə yaşayan Avropa İttifaqı 2007-ci ildə Bolqarıstan və Rumıniyanı üzvlüyünə daxil etməklə Cənubi Qafqaz dövlətləri ilə sərhədlərini daha da yaxınlaşdırdı.

Rusiyanın enerji asılılığını azaltmağı qarşısına məqsəd qoyan Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində Azərbaycanın zəngin enerji ehtiyatlarının əhəmiyyəti böyükdür. Dünyada enerjiyə tələbatın artdığı bir dövrdə alternativ enerji mənbələrinin axtarışında olan Avropa təhlükəsizliyinin qorunması məqsədilə münaqişənin siyasi yolla həllində fəaliyyətini genişləndirməlidir.

Azərbaycanın daim dünyada əməkdaşlığa dəstək və sülhün bərqərar olması istiqamətində fəaliyyəti ilə qazandığı beynəlxalq nüfuzu onu beynəlxalq qurumların diqqət mərkəzinə qoyur. Azərbaycanın BTC, BTƏ, TAP, TANAP enerji kəmərləri, Bakı – Tbilisi – Qars dəmir yolu, mədəniyyətlərarası dialoqun təşviqi işinə töhfəsi, həmçinin NATO-nun rəhbərlik etdiyi Kosovoda, Əfqanıstanda sülhü dəstəkləmə əməliyyatlarında iştirakı beynəlxalq əməkdaşlıqda mühüm aktor olduğunun göstəricisidir. Prezident İlham Əliyevin uğurlu xarici siyasəti nəticəsində münaqişənin Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həllinə beynəlxalq dəstək nümayiş etdirildi. 2008-ci ilin aprelin 2-4-də NATO-nun Buxarest sammitinin yekun bəyannaməsində göstərilirdi: "Biz Şimali Atlantika Alyansına üzv ölkələrin dövlət və hökumət başçıları Cənubi Qafqaz və Moldova Respublikasında regional münaqişələrin davam etməsindən narahatıq. Bizim xalqlarımız Ermənistan, Azərbaycan, Gürcüstan və Moldovanın ərazi bütövlüyü, müstəqilliyi və suverenliyini dəstəkləyir. Biz həmin prinsipləri nəzərə alaraq, bu regional münaqişələrin sülh yolu ilə həllinə yönəlmiş səyləri dəstəkləyirik". [5]

Göründüyü kimi, NATO-nun münaqişənin Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həllinə çağırış etməsi ölkəmizin beynəlxalq miqyasda artan nüfuzunun və münaqişədə Azərbaycan həqiqətlərinin beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılmasından xəbər verirdi. 2010-cu ilin noyabrın 19-12-də NATO-nun Lissabon Zirvə toplantısının yekun bəyanatının 35-ci maddəsində

NATO-nun Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, müstəqilliyi və suverenliyinin tanındığı bir daha təsdiqlənmişdi. [6, s.159]

1997-ci ildən Ermənistan – Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həll edilməsi üzrə mandatı olan ATƏT-in Minsk qrupunun 1997-ci ildən həmsədrlərinin ABŞ, Rusiya, Fransa olmasına baxmayaraq, Rusiyanın münaqişənin həlli istiqamətində rolu daha vacibdir. Münaqişənin həlli istiqamətində növbəti addım 2014-cü ilin avqustun 10-da Rusiya Federasiyasının Soçi şəhərində “Boçarov Ruçey” iqamətgahında Azərbaycan, Rusiya, Ermənistan prezidentlərinin üçtərəfli görüşünün keçirilməsi oldu. Görüşdə Prezident İlham Əliyev Rusiyanın münaqişənin tənzimlənməsi prosesində yaxın dost, tərəfdaş və qonşu dövlət kimi xüsusi rol oynadığını vurğuladı. Prezident İlham Əliyev münaqişənin ən yaxın vaxtda danışıqlar yolu ilə, sülh yolu ilə beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə uyğun ədalətli həllini tapacağına ümid etdiyini bildirdi. [7]

2015-ci ilin yanvarın 14-də Prezident İlham Əliyev Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Herbert Salberin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edərkən Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin ədalətli həlli istiqamətində beynəlxalq təşkilatların, o cümlədən Avropa İttifaqının və onun müxtəlif qurumlarının daha fəal addım atmasının vacibliyini vurğuladı. [8, s.22] Prezident İlham Əliyevin çıxışlarında münaqişənin həlli üzrə ATƏT-in Minsk qrupunun məşğul olmasına baxmayaraq digər təşkilatların da fəal rolunun zəruriliyini və əhəmiyyətini vurğulaması münaqişədə Azərbaycan həqiqətlərinin beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırmaq məqsədi daşıyırdı.

2015-ci ilin yanvarın 22-də Prezident İlham Əliyev Davos Forumunun “Zorakı ekstremizimin öhdəsindən gəlinməsi” mövzusunda olan sessiyasında çıxış edərək beynəlxalq aləmdə baş verən terror hallarına toxunaraq Ermənistan tərəfindən müxtəlif dövrlərdə ölkəmizə qarşı 30-dan çox terror aktının həyata keçirildiyini və bu səbəbdən də 2000-dən çox azərbaycanlının qətlə yetirildiyini bildirmişdi. İlham Əliyev Azərbaycanın BMT Təhlükəsizlik Şurasında sədrlik etdiyi dövrdə müzakirəyə çıxardığı iki məsələdən birinin terrorizm mövzusunda həsr edildiyini vurğulamışdı. [9] Bununla bir daha bütün dünyaya bəyan olunurdu ki, Azərbaycan sülhpərvər dövlət olmaqla digər dövlətləri də regionda və dünyada sülh və təhlükəsizliyin təmin edilməsinə çağırır.

Tədqiq edilən illərdə ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrlərinin təşəbbüsü ilə Azərbaycan Respublikası və Ermənistan Respublikası Prezidentlərinin münaqişənin həlli istiqamətində bir sıra görüşləri baş tutmuşdur. Prezident İlham Əliyev bu görüşlərdə Azərbaycanın münaqişənin dinc yolla beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə əsasən həllinə can atdığını bir daha vurğulamışdı. Ermənistan Respublikasının mövqeyi isə hər zamankı kimi qeyri-konstruktiv olmaqla danışıqlar prosesini ləngitmək məqsədi daşmışdır. Bu istiqamətdə Prezident İlham Əliyevin İsveçrə Konfederasiyasının Bern şəhərində ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrlərinin təşəbbüsü ilə Ermənistan prezidenti Serj Sarkisyan ilə növbəti görüşü 2015-ci ilin dekabrın 19-da keçirilmişdi. [10]

2016-cı ilin aprel hadisələri Ermənistanın münaqişənin həllində maraqlı olmadığını bir daha göstərdi. Azərbaycan güclü hərbi qüvvəsi və potensialı ilə düşməni geri çəkilməyə məcbur etməklə, bir sıra strateji əhəmiyyətli nöqtələri işğaldan azad etdi. Aprel döyüşlərindən sonra Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri arasında növbəti görüş keçirildi. 2016-cı ilin mayın 16-da Vyanada Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin, Ermənistan Respublikasının Prezidenti Serj Sarkisyanın, ABŞ-ın dövlət katibi Con Kerrinin, Rusiya Federasiyasının Xarici işlər naziri Sergey Lavrovun, Fransa Respublikasının Avropa məsələləri üzrə dövlət katibi Harlem Desirin, ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrlərinin, ATƏT sədrinin xüsusi nümayəndəsi Anji Kaspşikin iştirakı ilə görüşün keçirilməsi münaqişənin çoxtərəfli əsasda həlli istiqamətində mühüm diplomatik addım idi. [11]

Belçika Krallığında işgüzar səfərdə olan Prezident İlham Əliyev 2017-ci ilin noyabrın 24-də Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Donald Tuskun dəvəti ilə Şərq Tərəfdaşlığı Sammitində çıxışı zamanı Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazisinin 20 faizinin 20 ildən artıq müddətdə Ermənistanın işğalı altında olduğunu, işğal nəticəsində 1 milyondan artıq azərbaycanlının qaçqın və

məcburi köçkünə çevrildiyini və azərbaycanlıların etnik təmizləmə siyasətinə məruz qaldığını, BMT Təhlükəsizlik Şurasının Ermənistan qoşunlarının Azərbaycan ərazilərindən dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən qətnamələrinin Ermənistan tərəfindən yerinə yetirilmədiyini bildirmişdi. Prezident İlham Əliyev sammitdə söyləmişdi ki, XXI əsrdə separatizm, təcavüzkar separatizm qəbul edilə bilməz. Separatizmin bütün formaları pislənilməlidir və separatizmin bütün təzahürlərinə vahid yanaşma tətbiq edilməlidir. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü istənilən digər ölkənin ərazi bütövlüyü kimi eyni dəyərə malikdir və bərpa olunmalıdır. [12]

2019-cu ilin oktyabrın 3-də Rusiya Federasiyasının Soçi şəhərində “Valday” Beynəlxalq Diskussiya Klubunun XVI illik iclasının plenar sessiyasında iştirak edən Prezident İlham Əliyev çıxışında Ermənistan – Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsindən bəhs edərək Ermənistanın işğalının nəticələrini diqqətə çatdıraraq, münaqişənin nizamlanması ilə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinin yerinə yetirilmədiyini vurğuladı. Prezident İlham Əliyevin plenar sessiyada çıxışında səsləndirdiyi “Qarabağ tarixi əzəli Azərbaycan torpağıdır. Beləliklə, Qarabağ Azərbaycandır və nida işarəsi” fikri Ermənistanın işğal siyasətini və Qarabağın tarixi Azərbaycan torpağı olduğunu beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə bir daha çatdıraraq münaqişənin beynəlxalq hüququn prinsipləri əsasında Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll edilməli olduğunu göstərdi.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin və onun yolunu müvəffəqiyyətlə davam etdirən Prezident İlham Əliyevin daxili və xarici siyasət kursu Azərbaycanın siyasi sabitliyi, sosial-iqtisadi inkişafı, multikulturalizm siyasəti ilə müxtəlif millətlərin nümayəndələrinə mədəniyyətlərini qorumaq və inkişaf etdirmək üçün hər cür şəraitin yaradılması ölkə daxilində sülh və təhlükəsizliyi təmin etməklə regional və qlobal təhlükəsizliyin təmin edilməsində də öz töhfəsini verir. Prezident İlham Əliyevin xarici siyasət kursunda Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli mühüm yer tutur. Prezident İlham Əliyev dövlətlərin və beynəlxalq təşkilatların nümayəndələrinin qəbulu və xarici səfərləri zamanı Azərbaycanın beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq münaqişənin dinc yolla və tez bir zamanda həllinə çalışdığını qeyd etmişdir. Ermənistan hər vəchlə substantiv danışıqlar prosesinin gedişatına mane yaratmaqla münaqişənin həllində maraqlı olmadığını göstərir. Ermənistanın qeyri-konstruktiv mövqeyi münaqişənin həllinə maneə olmaqla regionda sülh və təhlükəsizliyi təhlükə altında qoyur. Dünyanın böyük gücləri olan ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrləri yalnız ATƏT və ikitərəfli münasibətlər fonunda deyil, eyni zamanda beynəlxalq qurumlar vasitəsilə münaqişənin həllində söylərini gücləndirməli və Ermənistanı işğalçılıq siyasətindən çəkəndirməlidirlər.

ƏDƏBİYYAT

1. ATƏT-in Minsk qrupu indiki mərhələdə öz fəaliyyətini intensivləşdirməlidir // https://azertag.az/xeber/atat_in_minsk_qrupu_indiki_marhalada_oz_faaliyyatini_intensivlasdirm_alidir_azarbaycan_prezidenti_ilham_aliyev_atat_in_minsk_qrupunun_hamsadrlarini_qabul_etmi_sdir-301261
2. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Strasburqa rəsmi səfəri. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin çıxışı // https://azertag.az/xeber/azarbaycanin_avropa_ailasina_six_inteqrasiyasi_ardicil_suratda_davam_etdirilacakdir_azarbaycan_prezidenti_ilham_aliyevin_strasburqa_safari_azarbaycan_prezident_i_ilham_aliyevin_chixisi-311182
3. Əhmədov E. Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü: təhlili xronika 1987-2011. Bakı: Ensiklopedik nəşr, 2012, 912 s.
4. Əhmədov E. Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü: etnik təmizləmə, soyqırımı, terror, işğal. II kitab. Bakı: Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkisaf Fondu, 2015, 408 s.

5. "Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Brüsseldə NATO iclasında çıxışı" (4 may 1994-cü il) sənədinə tarixi arayış // <http://lib.aliyev-heritage.org/print.php?lang=az&page=170646>
6. Əliyeva A. M. NATO-da hərbi-siyasi islahatlar və Azərbaycan Respublikası. Bakı: Yeni Poliqrafist MMC, 2012, 280 s.
7. Hacıyev E. Soçi görüşündə Azərbaycan tərəfi işğal olunmuş torpaqlardan erməni silahlı qüvvələrinin qeyd-şərtsiz çıxmasının ən mühüm şərt olduğunu bəyan etdi. "Azərbaycan" qəz., 13 avqust, 2014.
8. Həbibov N. Qarabağ gündəliyi 13 sayılı bülleten (01 yanvar – 30 iyun 2015-ci il). Bakı: Namiq Həbibov, 2015, 184 s.
9. Bədəlov Ə. Dünya İqtisadi Forumunda Azərbaycan beynəlxalq aləmin diqqət mərkəzində oldu. Xalq qəzeti, 31 yanvar, 2015.
10. Elmar Məmmədیارov: ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədri kimi Rusiya Federasiyasının münacişənin həlli istiqamətində göstərdiyi səyləri yüksək qiymətləndiririk // <https://sputnik.az/karabakh/20151221/403115916.html>
11. Vyanada Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin iştirakı ilə görüş keçirilib // [https://azertag.az/xeber/Vyanada Azerbaycan ve Ermenistan prezidentlerinin istiraki ile goru s kechirilib VIDEO-952053](https://azertag.az/xeber/Vyanada_Azerbaycan_ve_Ermenistan_prezidentlerinin_istiraki_ile_gorus_kechirilib_VIDEO-952053)
12. Prezident İlham Əliyev: Azərbaycanın ərazi bütövlüyü istənilən digər ölkənin ərazi bütövlüyü kimi eyni dəyəərə malikdir və bərpa olunmalıdır // <https://az.trend.az/azerbaijan/politics/2826428.html>

РЕЗЮМЕ

МНОГОСТОРОННЯЯ ДИПЛОМАТИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ В УРЕГУЛИРОВАНИИ АРМЯНО-АЗЕРБАЙДЖАНСКОГО НАГОРНО-КАРАБАХСКОГО КОНФЛИКТА (2003-2019)

Баğıрова А. М

Ключевые слова: *Азербайджан, Президент Ильхам Алиев, ОБСЕ, НАТО, ЕС, армяно-азербайджанский, нагорно-карабахский конфликт*

Неразрешенные конфликты на Южном Кавказе являются самой большой угрозой региональной безопасности. Одним из актуальных вопросов в регионе является решение конфликтов. По этой причине важно исследовать деятельность конфликтующих сторон в процессе урегулирования конфликта. Мирное урегулирование армяно-азербайджанского нагорно-карабахского конфликта является одним из основных направлений внешней политики Президента Ильхама Алиева. Усилия Президента Азербайджана Ильхама Алиева в урегулировании армяно-азербайджанского нагорно-карабахского конфликта являются примером для других стран. Президент Ильхам Алиев на официальных встречах и двусторонних зарубежных рабочих визитах, а также с трибун международных организаций заявлял, что позиция Азербайджана заключается в мирном решении армяно-азербайджанского нагорно-карабахского конфликта, и наша страна работает над скорейшим урегулированием конфликта, который угрожает региональной безопасности. В процессе исследовательской работы по этой теме, ссылаясь на научную литературу, газетные материалы и интернет-ресурсы, были использованы такие методы, как дедукция, индукция, изучение документов и системный подход.

SUMMARY
MULTILATERAL DIPLOMATIC ACTIVITY OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN
IN THE SETTLEMENT OF THE ARMENIA - AZERBAIJAN, NAGORNO-KARABAKH
CONFLICT (2003-2019)

Baghirova A.M

Key words: *Azerbaijan, President Ilham Aliyev, OSCE, NATO, EU, Armenia – Azerbaijan, Nagorno – Karabakh conflict*

Unresolved conflicts in the South Caucasus region are the greatest threat to the regional security. One of the actual issues in the region is a resolution of the conflicts. Therefore, it is important to examine the activity of the conflict parties in the process of resolving the conflicts. The peaceful settlement of the Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict is one of the main directions of the President Ilham Aliyev's foreign policy. President Ilham Aliyev's efforts to resolve the conflict is an example for other states. President Ilham Aliyev stresses in the meetings which held with the delegations of the foreign countries in the framework of his official and business visits, as well as, in international organisations that the position of Azerbaijan in the Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict which threatens regional security is a peaceful solution of the conflict and our country tries to solve the conflict as soon as possible. In the process of researching this topic, with referring to scientific literature, newspaper materials and Internet resources were used the methods such as deduction, induction, study of documents and a systematic approach.

Daxilolma tarixi:	İlkin variant	10.11.2019
	Son variant	16.03.2020